

# Polityka językowa w Unii Europejskiej - kształcenie językowe na rzecz rynku pracy

---

Konferencja edukacyjna  
*Poświadczenie Kompetencji Językowych  
w Akademickim Systemie Kształcenia*

UMCS, Lublin 28.02.2014

Ryszard RASIŃSKI, Uniwersytet Łódzki  
[rasinski@uni.lodz.pl](mailto:rasinski@uni.lodz.pl)

---

# Plan prezentacji

---

- ❑ Wstęp: unijne fakty i liczby językowe
- ❑ Co to jest polityka językowa
- ❑ Stan posiadania UE – badanie ESLC (2012)
- ❑ Unijne benchmarki okołojęzykowe
- ❑ Mobilność a kształcenie językowe
- ❑ Kształcenie językowe w polskim szkolnictwie wyższym
- ❑ Wnioski

# Wybrane źródła:

---

Łuczak, A. (2010) *Polityka językowa Unii Europejskiej*. W-wa: Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR

Szpotowicz, M. (2013) *Polityka językowa w Europie*. Raport Analityczny IBE Warszawa

[www.eid.edu.pl/upload/file/2013\\_06/ibe-raport-polityka-jezykowa-w-europie.pdf](http://www.eid.edu.pl/upload/file/2013_06/ibe-raport-polityka-jezykowa-w-europie.pdf)

Szpotowicz, M. i A. Gajewska Dyszkiewicz (2012) Europejskie Badanie Kompetencji Językowych (ESLC). Prezentacja wyników.

[www.efs.men.gov.pl/.../1.%20Prezentacja%20na%20temat%20ESLC.ppt](http://www.efs.men.gov.pl/.../1.%20Prezentacja%20na%20temat%20ESLC.ppt)

Urbanikowa, J. (2011) Europejska polityka językowa i jej implikacje dla polskich szkół wyższych na przykładzie Uniwersytetu Warszawskiego. W: W. Martyniuk (red.)

*Internacjonalizacja studiów wyższych*, FRSE W-wa, str. 93-124.

<http://www.frse.org.pl/sites/frse.org.pl/files/publication/1290/internacjonalizacja-studiow-wyzszycht.pdf>

# FAKTY I LICZBY (1)

---

W Unii Europejskiej (UE-28) obowiązują  
**24 języki urzędowe i robocze:**

angielski, bułgarski, **chorwacki**, czeski, duński,  
estoński, fiński, francuski, grecki, hiszpański,  
irlandzki, litewski, łotewski, maltański,  
niderlandzki, niemiecki, polski, portugalski,  
rumuński, słowacki, słoweński, szwedzki,  
węgierski i włoski.

# 24 języki urzędowe UE-28



# FAKTY I LICZBY (2)

---

W pierwszym rozporządzeniu Wspólnoty, przyjętym w 1958 roku zawarto wymóg tłumaczenia prawodawstwa wspólnotowego na wszystkie języki urzędowe (art. 4) oraz udzielania odpowiedzi na pytania obywateli w tym samym języku, w którym je zadano (art. 2, także art. 20 i 24 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej).

# FAKTY I LICZBY (3)

---

Łączny koszt tłumaczeń pisemnych i ustnych we wszystkich instytucjach UE wynosi ok. 1 mld euro rocznie. Stanowi to mniej niż 1 % budżetu UE, czyli nieco ponad 2 EUR na obywatela. Komisja Europejska zatrudnia na stałe ok. 3 000 tłumaczy pisemnych i ustnych.

# FAKTY I LICZBY (4)

---

**56 %** obywateli UE potrafi prowadzić rozmowę w języku innym od ojczystego.

**44 %** obywateli EU przyznaje, że władza tylko językiem ojczystym.

**51 %** dorosłych deklaruje, że rozumie język angielski.

**28 %** opanowało dwa języki obce.

---

Źródło: Badanie Eurobarometer (2006)

R. Rasiński (Lublin 28.02.14)



# FAKTY I LICZBY (5)

---

Najbardziej wielojęzycznym krajem UE jest Luksemburg, gdzie 99 % obywateli opanowało przynajmniej jeden język obcy; na kolejnych miejscach znajdują się Słowacja (97 %) i Łotwa (95 %).

Najmniej wielojęzyczne kraje UE to Irlandia (34 %) i Wielka Brytania (38%).

---

Źródło: Badanie Eurobarometer (2006)

# Polityka językowa realizowana jest w trzech wymiarach:

---

- Prawnym (planowanie statutu)  
zbiór regulacji dotyczących statutu języka/ów w państwie, społeczności lub instytucji.
- Normatywnym (planowanie korpusu)  
zbiór norm definiujących poprawność językową w domenie określonego języka.
- Edukacyjnym (planowanie przyswajania)  
zbiór zasad nauczania języków obcych.

# Polityka językowa realizowana w wymiarze edukacyjnym określa:

---

- ❑ Dobór nauczanych języków obcych, ich liczbę i wybór w ofercie edukacyjnej szkół
- ❑ Status języków obcych (obligatoryjny/fakultatywny)
- ❑ Zasady i procedury nauczania języków obcych
- ❑ Zasady egzaminowania i certyfikacji
- ❑ Kształcenie nauczycieli języków obcych (instytucje, programy, uprawnienia, zasady doskonalenia zawodowego)

---

Źródło: Komorowska (2004)

# Unijna polityka językowa – Europa wielojęzyczna

---

Zasadniczy cel polityki językowej UE to promocja wielojęzyczności rozumianej jako:

- ❑ Umiejętność porozumiewania się przez obywateli więcej niż jednym językiem (ang. *plurilingualism*)
- ❑ Koegzystencja grup społecznych posługujących się różnymi językami w obrębie jednego obszaru geograficznego (ang. *multilingualism*)

# Unijna polityka językowa – Europa wielojęzyczna

---

**Unia Europejska**, zgodnie z zasadą subsydiarności, nie ingeruje w politykę językową państw członkowskich. Jednak na poziomie planowania przyswajania **Komisja Europejska** opracowuje strategie i programy promowania idei wielojęzyczności obywateli. Celem strategicznym jest zapewnienie Europejczykom możliwości nauki różnych języków obcych.

# Unijna polityka językowa –hasło przewodnie:

---

“mother tongue +2”

czyli

„język ojczysty + 2”

# Stan posiadania: badanie ESLC

(European Survey of Language Competences)

---

- ❑ Pierwsze unijne badanie umiejętności językowych młodzieży w zakresie **pierwszego i drugiego języka obcego**
- ❑ Badano dwa najczęściej nauczane języki: angielski, francuski, hiszpański, niemiecki i włoski
- ❑ Badanie przeprowadziło konsorcjum SurveyLang wiosną 2011, wyniki ogłoszono w czerwcu 2012.
- ❑ W Polsce badano język angielski (FL1) i niemiecki (FL2)

# Opis badania ESLC

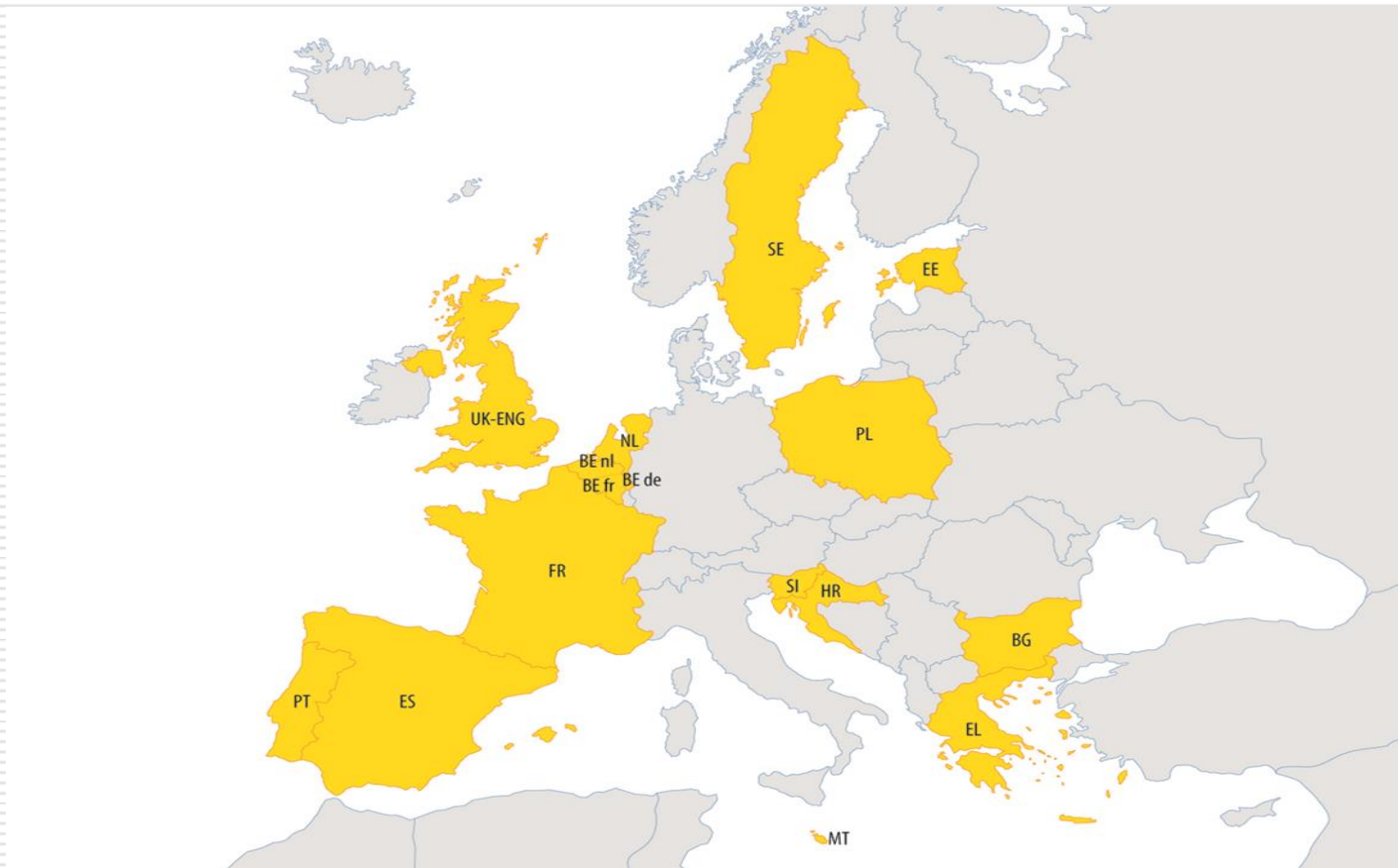
---

- ❑ Badano reprezentatywne próby uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych (w Polsce - gimnazjum).
- ❑ 14 krajów w Europie, łącznie 54 000 uczniów.
- ❑ W Polsce 1700 uczniów (angielski), 1500 (niemiecki).



# Kraje-uczestnicy badania ESLC

---



---

R. Rasiński (Lublin 28.02.14)

# Metodologia badania ESLC

---

- ❑ Zgodna z międzynarodowymi standardami badań edukacyjnych, takich jak PISA, PIRLS.
- ❑ Oparta na Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ) jako punkcie odniesienia do poziomów kompetencji.
- ❑ Badano trzy umiejętności językowe: **czytanie, słuchanie, pisanie.**
- ❑ Testy językowe w zakresie poziomów **A1-B2** wg ESOKJ, zarówno dla FL1 jak i FL2.
- ❑ Wprowadzono do opisu poziom **Pre-A1** dla wyników poniżej poziomu podstawowego A1.

# Wyniki badania ESLC

---

% uczniów osiągających dany poziom kompetencji

Język testowany	Pre-A1	A1	A2	B1	B2
FL1	14	28	16	19	23
FL2	20	38	17	14	11

- ❑ Poziom **niezależnego użytkownika** (B1+B2) dla **pierwszego języka** obcego osiąga **42%** uczniów (w Polsce 25%), dla **drugiego języka** obcego **25%** (w Polsce 6%) uczniów.
- ❑ **Nie osiąga poziomu podstawowego** (A1) dla pierwszego języka: **14%** uczniów (w Polsce 24%), dla drugiego: **20%** uczniów (w Polsce 43%).

# Pytanie

---

- Uczniowie którego kraju UE wypadli w badaniu ESLC **pierwszego** języka obcego
- A ) najlepiej
- B) najsłabiej?

# Wyniki badania ESLC dla **pierwszego** języka obcego (FL1) według krajów:

Kraj/wspólnota językowa	Pre-A1	A1	A2	B1	B2
Szwecja (EN)	1	6	11	25	57
Malta (EN)	2	7	9	22	60
Holandia (EN)	2	14	18	30	36
Estonia (EN)	7	20	12	20	41
Słowenia (EN)	6	22	19	25	29
Chorwacja (EN)	11	23	19	24	23
Grecja (EN)	13	22	16	22	26
Belgia–niemieckojęzyczna (FR)	9	29	21	21	19
Bułgaria (EN)	20	28	16	16	19
Belgia–frankofońska (EN)	11	36	24	19	10
Portugalia (EN)	20	33	16	16	15
Hiszpania (EN)	22	35	17	14	13
<b>Polska (EN)</b>	<b>24</b>	<b>34</b>	<b>17</b>	<b>15</b>	<b>10</b>
Belgia–flamandzka (FR)	16	41	20	15	7
Francja (EN)	31	40	15	9	5
UK-Anglia (FR)	30	48	13	17	2

# Wyniki badania ESLC dla **pierwszego** języka obcego (FL1) według krajów:

Kraj/wspólnota językowa	Pre-A1	A1	A2	B1	B2
Szwecja (EN)	1	6	11	25	57
Malta (EN)	2	7	9	22	60
Holandia (EN)	2	14	18	30	36
Estonia (EN)	7	20	12	20	41
Słowenia (EN)	6	22	19	25	29
Chorwacja (EN)	11	23	19	24	23
Grecja (EN)	13	22	16	22	26
Belgia–niemieckojęzyczna (FR)	9	29	21	21	19
Bułgaria (EN)	20	28	16	16	19
Belgia–frankofońska (EN)	11	36	24	19	10
Portugalia (EN)	20	33	16	16	15
Hiszpania (EN)	22	35	17	14	13
<b>Polska (EN)</b>	<b>24</b>	<b>34</b>	<b>17</b>	<b>15</b>	<b>10</b>
Belgia–flamandzka (FR)	16	41	20	15	7
Francja (EN)	31	40	15	9	5
UK-Anglia (FR)	30	48	13	17	2

# Pytanie

---

- Uczniowie którego kraju UE wypadli w badaniu ESLC **drugiego** języka obcego
  - A ) najlepiej
  - B) naj słabiej?

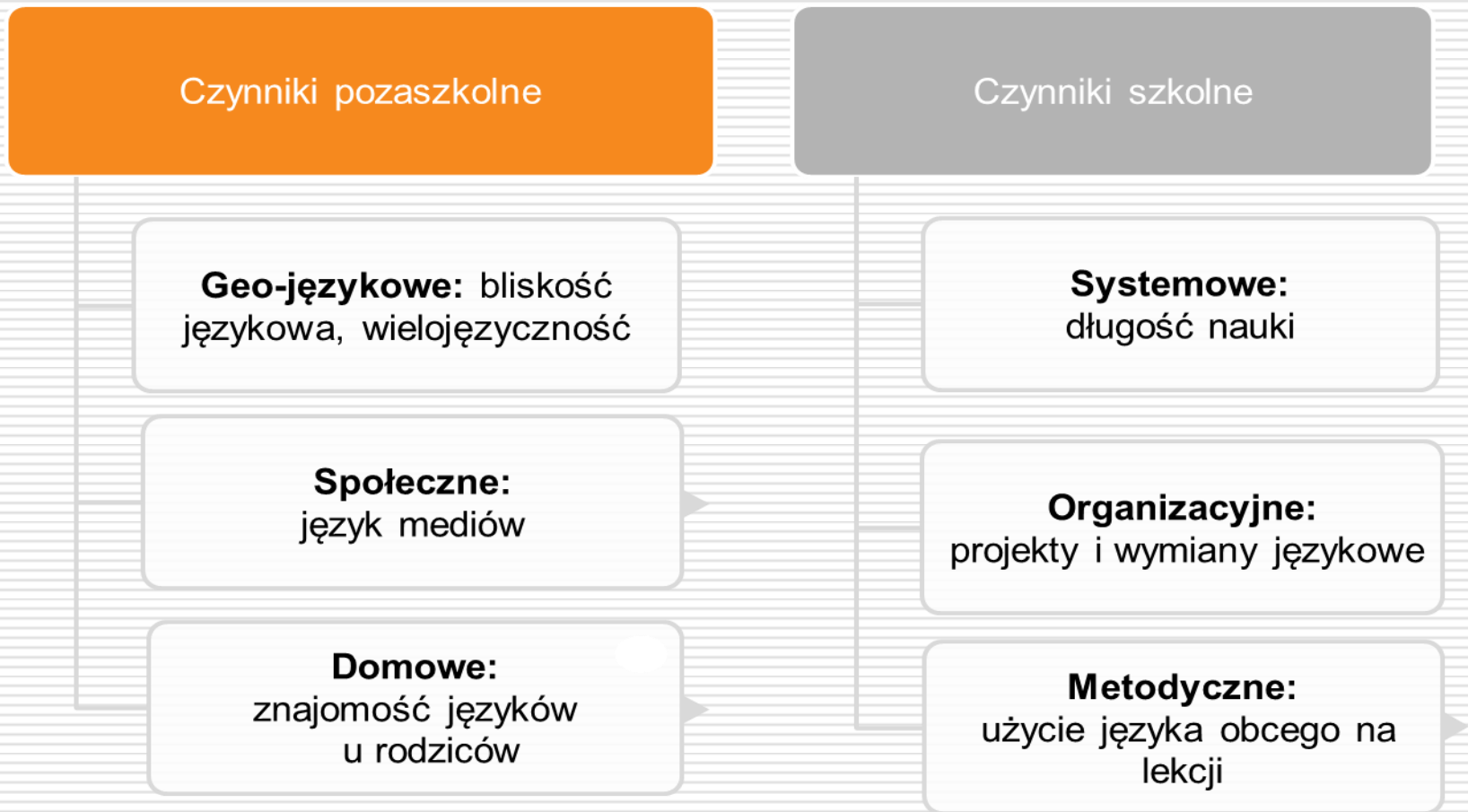
# Wyniki badania ESLC dla **drugiego** języka obcego (FL2) według krajów:

Kraj/wspólnota językowa	Pre-A1	A1	A2	B1	B2
Belgia-flamandzka (EN)	1	7	12	29	51
Belgia-niemieckojęzyczna (EN)	2	15	25	34	24
Holandia (DE)	2	23	27	28	20
Malta (IT)	22	29	15	15	20
Hiszpania (FR)	11	39	22	18	11
Belgia-frankofońska (DE)	10	39	23	16	11
Estonia (DE)	14	40	21	15	10
Słowenia (DE)	14	44	19	12	12
Bułgaria (DE)	24	39	15	12	9
Chorwacja (DE)	24	47	16	8	5
Francja (ES)	21	51	17	8	3
Portugalia (FR)	26	49	14	8	3
Grecja (FR)	41	36	11	7	5
UK-Anglia (DE)	30	52	12	5	1
<b>Polska (DE)</b>	<b>43</b>	<b>42</b>	<b>9</b>	<b>4</b>	<b>2</b>
Szwecja (ES)	36	50	10	3	1



# Co wpływa na wyniki ESLC?

---



# **Pierwszy język obcy – unijny wskaźnik poziomu (*benchmark*)**

---

Do roku 2020 co najmniej **50%**  
piętnastolatków w krajach UE  
powinno osiągnąć w  
**pierwszym języku obcym**  
poziom **B1** niezależnego użytkownika.  
(aktualny wskaźnik UE to 42%, PL 25%)

# Drugi język obcy – unijny wskaźnik poziomu (*benchmark*)

---

Do roku 2020 co najmniej **75%**  
uczniów szkół ponad-  
podstawowych w krajach UE  
powinno uczyć się minimum  
**dwóch języków obcych.**

(aktualny wskaźnik UE to 61%, PL 65%)

# Inne benchmarki edukacyjne UE

---

Wymienione wyżej wskaźniki poziomu dotyczą zadań szkolnictwa na poziomie kształcenia średniego I stopnia (ISCED 2).

Jakie wskaźniki proponuje Komisja Europejska dla kształcenia średniego II stopnia (ISCED 2), policealnego (ISCED 4), szkolnictwa wyższego (ISCED 5, ISCED 6)?

Czy są wśród nich wskaźniki poziomu dotyczące kształcenia językowego?

# Inne benchmarki edukacyjne EU

---

- Do roku 2020 średnio co najmniej **6 % osób w wieku od 18 do 34 lat** w UE posiadających kwalifikacje w zakresie **kształcenia i szkolenia zawodowego** powinny mieć za sobą okres nauki za granicą (w tym praktyki zawodowe) trwający co najmniej dwa tygodnie.

# Inne benchmarki edukacyjne UE

---

- Do 2020 r. średnio co najmniej **20 % absolwentów szkół wyższych** w UE powinno odbyć **okres studiów wyższych lub szkolenia za granicą** (w tym praktyki zawodowe), trwający co najmniej **trzy miesiące** lub dający minimum **15 ECTS**.

# Mobilność studentów polskich uczelni

---

**Jest niska.** W proporcji do liczby studiujących z Polski wyjeżdża w ramach programu ERASMUS nie więcej niż **2% studentów.**

## **Przyczyny:**

- Brak środków finansowych
- Problemy z transferem punktów ECTS
- Brak umiejętności językowych**

# Mobilność studentów w innych krajach UE (2008/2009)

Kraj UE	Liczba studiujących za granicą (w tys.)	% studiujących za granicą
Cypr	26,0	56,2%
Irlandia	23,8	14,8%
Malta	1,2	11,4%
Słowacja	29,4	11,4%
...	...	...
<b>Polska</b>	<b>43,0</b>	<b>2%</b>
Hiszpania	22,3	1,3%
UK	11,9	0,6%
<b>UE-27</b>	<b>532,4</b>	<b>2,8%</b>



# Polityka kształcenia językowego w polskim szkolnictwie wyższym

---

Każdy kraj UE, w tym Polska, ma **własną politykę kształcenia językowego** w szkolnictwie wyższym.

Zasadnicze kwestie do rozstrzygnięcia:

- Ilu języków nauczać w trakcie studiów
- Na jakim poziomie realizować kształcenie językowe
- Jakie wartości ECTS przypisać do składowych kształcenia językowego

# Polityka kształcenia językowego w polskim szkolnictwie wyższym

---

W Polsce kwestię kształcenia językowego studentów reguluje Rozporządzenie MNiSW z 2009r r., które powieliła regulacje zawarte w dawnych standardach kształcenia.

- Absolwenci studiów I stopnia winni zaliczyć naukę jednego języka obcego na poziomie B2.
- Uczestnicy studiów II stopnia na kierunkach innych niż filologiczne nie mają obowiązku uczęszczania na zajęcia językowe, powinni osiągnąć poziom B2+ z języka obcego.

# Polityka kształcenia językowego w szkolnictwie wyższym

---

- Absolwenci studiów filologicznych I stopnia winni zaliczyć naukę języka głównego (specjalności) na poziomie C1 oraz drugiego języka na poziomie B2.
- Uczestnicy studiów II stopnia na kierunkach filologicznych mają osiągnąć poziom C2 znajomości języka specjalności. **Nie ma obowiązku nauki drugiego języka na tych studiach.**

# Polityka kształcenia językowego w polskim szkolnictwie wyższym

---

**Wniosek:** polskie uczelnie (w większości) **nie realizują zaleceń** KE i Rady Europy w/s promocji wielojęzyczności.

Wspierana jest nauka tylko **jednego języka obcego**. Jest to najczęściej język angielski. W 2010/11 roku uczyło się **angielskiego 75% studentów, niemieckiego 12% studentów**. Udział pozostałych studiujących nie przekroczył 4% na język.

# Polityka kształcenia językowego w polskim szkolnictwie wyższym

Liczba studentów uczących się języka nowożytnego w ramach lektoratu  
(w tys.)

	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
angielski	694,2	688,3	698,2	690,5	657,6
francuski	29,5	30,3	21,7	20,9	18,3
niemiecki	159,3	135,9	132,4	122,5	108,3
rosyjski	61,5	51,4	51,8	45,7	39
hiszpański	19,5	21,1	21,1	21,1	20,8
włoski	12,2	11,4	10,9	10,3	10,6
inne	26,6	26,9	25,1	23,7	23,3

Źródło: GUS, 2011a: 41

# Polskie hasło przewodnie

---

„język ojczysty+2”

czy może

„język ojczysty + EN?”

# Polityka językowa uczelni - inne

---

## Czy tylko lektoraty?

- ❑ Język obcy (angielski) jako język wykładowy
- ❑ Szkolenie językowe nauczycieli akademickich i administracji uczelnianej
- ❑ Wielojęzyczne narzędzia transferu wiedzy: publikacje obcojęzyczne, strony internetowe
- ❑ Kursy języków rzadko nauczanych
- ❑ Kursy j. polskiego jako obcego dla celów akademickich

*Źródło: J. Urbanikowa (2011)*

---

---

Dziękuję za uwagę.